

ons en ons geslacht ook kostte, moge ook nu nog voor raadsele blijven staan, die zijn hart geweld aandoen, maar toch zal de eindstrophe van Psalm 139 de uitdrukking ook van zijn creatuurlijk besef blijven: »Zoude ik niet hater, Heere, die u hater? Ja, ik haat hen met een volkomen haat!

Dr. A. K.

„Doet hun recht uit“.

Hoor dan in den hemel, de vaste plaats uwer woning, hun gebed en hunne smeeking, en voer hun recht uit.
I. Koningen 8 : 49.

Salomo bidt voor het goed en deugdelijk recht van zijn volk. Hij voelt, dat aan zijn volk onrecht geschiedt. Omdat zijn volk aan Jehovah vasthoudt, en voor de eere van Jehovah opkomt, daarom ziet 't zich van allen kant bedreigd. En nu is 't zijn smeeken, dat de God van zijn volk voor dat volk moge opkomen, het moge nitredden, en zijn recht moge handhaven.

Het was met Israël als met den martelaar. Ook de martelaar houdt aan Gods waarheid vast en komt op voor de eere van Gods naam. Dit nu wordt in hem niet geduld. Men vergt van hem, dat hij hiervan af zal laten. Dat weigert hij, omdat hij het niet mag. En nu werpt zich de vijandschap der afgedooden op hem persoonlijk. Hij wordt gegrepen. Hij wordt veroordeeld. Zwaard of brandstapel wacht hem. Het gaat dus vlak tegen het recht in. Die hem vervolgen en dooden willen, gaan in tegen Gods recht. Hij kwam juist omgekeerd voor dat recht op. En nu geeft hij zich voor de eere zijn Gods wel in den dood. Maar hij voelt toch, dat in zijn dood het recht gekrenkt, het recht geschonden wordt. Vandaar dat 't in zijn sterven nog zijn bede tot zijn God is: »Voer het recht uit«.

Die bange bede zou geen zin hebben, indien de handhaving van het recht steeds op staanden voet doorging, en de Heere onze God, na elke rechtsschending door de zonde, onverwijd en onmiddellijk het oordeel en de straf volgen liet. Doch juist dit is niet zoo.

Had de Heere onze God zijn heilig recht van meet af rechtstreeks doorgezet, zoo zou reeds in het Paradijs, na den val, het eenige en laatste oordeel, met voltrekking in vloek en straf in zijn getreden.

Genade was het derhalve, dat het oordeel werd uitgesteld, en dat de ontferming Gods het aanstands doorzetten van de straf onderving. Uitstel van oordeel, en hiermee uitstel van straf en vergelding, is alsoo van 't Paradijs af het wachtwoord der genade geworden. Welk tocht treedt ook zoo allerlei jammer en ellende in, maar de allesbeslissende veroordeeling met de allesvernietigende straf, die de krenking en schending van Gods recht na zich moest slepen, blijft voorhands uit, en wordt verschoven naar het einde van deze wereld, naar de Voleinding die eens te komen staat, en in die Voleinding naar het laatste oordeel op den jongsten dag.

Dan eerst, maar dan ook ten volle en gestrengelijk, zal de handhaving en wreking van Gods recht voor een legelijk menschenkind doorgaan. Dan zal het voor hemel en aarde uitkomen, dat God Almachtig geen ooggenblik zijn heilig Recht looliet, maar het steeds gehandhaafd heeft, om in 't eind zijn recht dan ook ten volle uit te voeren, gelijk Salomo het hier afbidt.

Hier tegenover nu staan we, gedurende ons aardse leven, in tweerlei vlak tegenover elander liggende verhouding.

Eenerzijds danken en loven we onze God, dat hij verhoert, dat hij gewacht, dat hij zijn oordeel uitgesteld en vertraagd heeft, en ons, dank zij die intredende genade, het leven op aarde bestendig en redding mogelijk gemaakt heeft.

Maar ook anderzijds keert die schending en krenking van het recht zich gedurig tegen ons zelf, tegen Gods volk, tegen ons gezin, tegen hen aan wie we verbonden zijn, en dan natuurlijk grijpt dat toeven en uitstellen van het recht ons uiterst pijnlijk aan. Dan bidden en smeeken we, of toch aan het uitstellen van het recht een einde mocht komen. En dan is de bede: »Voer het recht uit! ook de onze.

Nu heeft die bede om uitvoering van Gods recht niet altoos uit wraakzucht op te komen. Dat is wel zoo, indien we ons eeniglijk gekrenkt gevoelen over eigen leed, achterstelling of vervolging. Doch 't kan ook anders zijn. Er kan ook wel waarlijk een wrede smart in ons opkomen, dat Gods naam gelasterd, dat zijn heilichheid niet geerd wordt, dat tegen God Almachtig het nietig schepel zich in verzet opmaakt, en dat het leed dat over ons komt, zijn eenigen grond vond in ons roepen voor onze God. En is het zoo met ons te moede, en roepen we uit dat bange besef om handhaving van het recht onze Gods, dan gaat 't wel zijdelings ook om onszelf, maar toch allereerst om Gods eere en is de smeeking: »Voer het recht uit! niet uit haat en nijd in ons opkomend, maar uit dorst naar de verheerlijking van Gods naam.

Alleen maar, wat hierbij schier als vanzelf ons roepen op onze lippen besterven doet, is, dat niet alleen wat ons ergert en drukt in schuld voor God komt te staan, maar dat ook onze eigen conscientie ons zoo rusteloos onze eigen zonde die we voor Gods heilig oog bedreven, verwijt.

Dit zelfverwijt nu brengt te weeg, dat we nauwelijks op de handhaving en uitvoering van Gods recht durven aandringen, daar immers, ging dat recht Gods zonder sparen door, wij ook zelve er voor bezwijken zouden.

Hierin nu kan alleen vrijmaking komen door het Kruis, en door de verzoeking die onze Heiland voor Gods kinderen aanbrengt. Alleen toch zoo die Verzoeking ten volle door ons aanvaard wordt, zodat we 't zien en gelooven, dat God al onze eigen zonde in de diepte der zee heeft geworpen, wordt onze conscientie van het eigen zelfverwijt ontdaan. En dan durven we op de handhaving van Gods recht weer aandringen, omdat we er dan zelf niet onder bezwijken, Gods kinderen er vrij bij uitgaan, en alleen wie tegen God zich keert, er onder bezwijken zal.

Die toestand en verhouding nu beheerscht ons geheele leven, en daarom mogen we wel op uitvoering van Gods recht, maar niet op onverschillige uitvoering in ons gebod aandringen. Er is een laatste oordeel.

Deze gedachte houdt vanzelf in, dat in dit tegenwoordig leven het recht gedurig slaken moet, niet tot uitvoering kan komen, en dat in het oordeel en de wreking die alle schending van Gods recht wacht, thans wordt uitgesteld. Ging de heilige God in zijn Almacht onverpoosd en aanstands

met de wreking van zijn geschonden recht door, zoo kon geen ontferming intreden, en zoo zou zelfs Golgotha niet denkbaar zijn geweest.

Niet, dat daarom de stem van Gods geschonden recht verstomt. Het laatste oordeel zal tenslotte aan 't elnde ingrijpen om elke overtreding van het recht Gods te wraken. Maar er is opschorting. Er is, als we het zoo mogen uitdrukken, in den Heere onze God het zelfbedwang der ontfermende genade. Door die opschorting is in het Kruis, en in onze ziel het bezinnen en terugkeeren mogelijk geworden.

Zonder die opschorting ware genade ondenkbaar geweest.

Onmiddellijk wreke zou alle later oordeel ondenkbaar hebben gemaakt, en reeds nu hebben doen intreden, wat naar luid van Gods Woord, ons thans eerst in de Voleinding wacht.

Alleen, dat uitstel, deze opschorting, dit tijdelijk slapen van het recht, doet aan het recht zelf in zijn volen zin niet in 't minste te kort. Wat onder alle zonden der menschen kinderen niet op Golgotha volkomen verzoend werd, zal eens, als de boeken geopend worden, voor een leders verantwoording liggen, en het meest volstrekte oordeel in de heel der zondaren lot beheerschede uitkomst na zich slepen.

Zij er daarom nimmer onder ons een oppervlakkig over dit laatste oordeel heenglijden. Dat laatste oordeel is aller dingen besluit. En dan zal 't Recht Gods zich in die volle kracht openbaren, die hier alleen uit genade tijdelijk getempert was.

Maar ook in dat laatste oordeel, als God zijn recht volkomenlijk zal uitvoeren, moet eens de hopen vervulling vinden, die hier op aarde heel ons leven bezield, de hopen dat ook het ons aangedane onrecht, het onrecht dat wij persoonlijk leden, zijn terechtzetting en wreke zal vinden.

Vandaar 't Christens roeping, om hier op aarde niet aanstands te weklagen, als 't recht van voor hem voorbij gaat, maar ook onder het lijden van 't onrecht zijn volkomen vertrouwen in de belijdenis te vinden, dat zijn God in de Voleinding eens ook zijn recht zal uitvoeren.

Dr. A. K.

Amsterdam, 29 October 1915.

De Gereformeerde Kerken te Schoonhoven A en B hebben, naar ons gemeld wordt, het besluit genomen om tot plaatselijke samensmelting over te gaan en het besluit zal geëffectueerd worden, zoodra de Classis aan het concept-besluit hare goedkeuring zal hebben gehecht. Dat er te Schoonhoven bijzondere moeilijkheden aan deze plaatselijke saamsmelting verbonden waren, vloeide daaruit voort, dat één der daar bestaande kerkformaties in combinatie leefde met de kerk te Willige Langerak, terwijl de andere kerkformatie op diezelfde plaats zoogenaamd buiten-leden had. Maar de liefde, die elkaar zoekt, heeft ook voor deze moeilijkheden een oplossing gevonden en de eenheid van Christus' Kerk zal nu ook te Schoonhoven zichtbaar worden geopenbaard.

Al kunnen we van al de saamsmeltingen niet afzonderlijk notitie nemen, toch is het goed nu en dan weer eens de aandacht onze Kerken er op te vestigen, wanneer het gelukt een A en B uit ons midden te doen verdwijnen. Niet alleen opdat de andere Kerken zich mede mogen verblijden in dit heugelijk feit, maar ook opdat het een aansporing moge wezen voor die Kerken, die nog altoos gedeeld zijn, om toch niet te rusten voordat de eenheid gevonden is.

Het is wel een beschamend feit, dat nu reeds zooveel jaren verlopen zijn na de vereniging der beide Gereformeerde kerkengroepen, er nog altoos kerken gevonden worden, en dat niet alleen op achteraf dorpen, maar zelfs in hoofdsteden onze provincien, waar het A, B en zelfs het C nog blijft voortbestaan. Dat toont een gemis aan broederlijke liefde. Want waar die liefde de harten tot elkaar neigt, daar smelten de bezwaren als sneeuw voor de zon weg.

Een moeder van zes predikanten.

Naar aanleiding van het overlijden van Mevrouw Wielenga, weduwe van wijlen Prof. Wielenga te Kampen, schrijft Prof. Dr. T. Hoekstra in *De Basiss* een in Memoriam, waaraan we hier het volgende ontleenen:

»Mevrouw Wielenga was met rijke talenten gesierd. Inderdaad, zij was een begaafde vrouw. Wat kon ze mooi vertellen! De woelste jongen moest naar haar luisteren. Hoe kon ze als een artiest met weinige woorden, in enkele trekken, een persoon, gebeurtenis tekenen! Ze was een woord-kunstenaar. Wie van hen, die haar kenden, herinnert zich niet een schalksch gezegde, een humoristisch woord van mevrouw Wielenga? En al haar gaven waren geheiligd door het geloof.

»Mevrouw Wielenga was een »Moeder in Israël«. Zij schonk in haar zes zonen aan de Gereformeerde Kerken een zestal Dienaren des Woords, die allen met eere in onze Kerken worden genoemd en van wie één op Soemba niet zonder vrucht onder de heidenen arbeid. Moeder te zijn van zes Dienaren in het Evangelie, dat was de weelde harer ziel, dat was, door Gods genade, haar glorie.

»De zonen verliezen in hun Moeder zeer veel. Aan haar hebben ze mede te danken wat ze geworden zijn. Een deel van hun opleiding hebben ze bij Moeder ontvangen. Voor haar eigen kinderen had mevrouw Wielenga een »Zondagsschool« opgericht onder den naam »Moeders Hopen«. Tot hun achtentiende jaar toe waren haar zonen des Zondagsmiddags haar leerlingen. Zij besprak een gedeelte van de Heilige Schrift en deed dat op een wijze zoodaals alleen zij dat kon, liet haar jongens improviseren, reciteeren, opstellen maken, enz. Ook door Moeder zijn ze gevormd voor de levenstaak«.

Gaarne sluiten we ons bij de hulde, die in deze diepgevoelde woorden aan de nagedachtenis van Mevrouw Wielenga gebracht wordt, aan. Ze is metterdaad een moeder in Israël geweest, en menig student, die te Kampen studeerde, blijft met innigen dank gedenken, wat haar omgang voor hen was. Maar haar hoogste eere blijft, dat ze zes van haar zonen aan den dienst des Heeren gaf. Schuilt daarin niet een wenk

voor menige moeder in ons midden? De lust om predikant te worden, neemt al meer af. Over predikanten nood wordt algemeen geklaagd. Licht de oorzaak niet daarin, dat helaas, menige moeder in onze dagen, in plaats van haar kind met begeerte tot dit heilig ambt te vervullen, veeleer alles doet om de bezwaren aan dit ambt verbonden, hem voor oogen te stellen. Hoe veel hooger staat dan hetgeen deze nobele vrouw heeft gedaan. Ze wist wel uit eigen ervaring al de moeite aan dit ambt verbonden, maar ze heeft geen bogenblik geaarzeld de harten van haar zonen voor den dienst des Heeren te winnen, en hoe rijk is nu de zegen niet geweest, dien God de Heere haar juist in die zonen schonk.

De kinderen des Verbonds.

XII.

Heeft de Gereformeerde Kerk zoo in den strijd met de Wederdoopers eenerzijds en met de Roomsche en Lutherse Kerk anderzijds haar leerstuk van den kinderdoop ontwikkeld, dan volgt hieruit van zelf, hoe onze Gereformeerde Kerk wil, dat we over de kinderen des Verbonds hebben te denken en hoe we bij de opvoeding hen te behandelen hebben. Het gaat toch niet aan, bij den doop onze kinderen te belijden, dat zij in Christus geheiligd zijn en daarom behoeven gedoopt te worden, en dan bij het opwassen dezer kinderen hen toe te spreken en te behandelen, alsof ze nog buiten het verbond der genade staan, geen erfgematen zijn van het Koninkrijk der hemelen en nog niet in Christus geheiligd zijn. Het is dan nog veel eerlijker en oprechter, zijn kind niet te laten doopen, dan met een leugen op de lippen voor God te verschijnen. Een van tweeën toch: wanneer men bij den doop van zijn kind verklaart met deze verbondseleer onze Gereformeerde Kerken in te stemmen, dan meent men dit van harte, maar dan dient men ook naar luid van ons Doopsformulier de kinderen bij het opwassen hierin breeder te onderwijzen; of wel men stemt met deze verbondseleer niet in en acht haar zelfs een gevaarlijke en zielsverderfelijke leer, maar dan kan men ook bij den doop van zijn kind niet in oprechten gemoede met ja op de doopvragen antwoorden.

Waar dit door de tegenstanders van deze verbondseleer zelf wel is gevoeld, heeft men op tweeërlei manier getracht aan de klem van dit dilemma te ontkomen.

De eene uitweg is dan deze, dat men den kinderdoop beschouwt alleen als een teken en zegel van het lidmaatschap der Kerk, of zoo als men ook wel zegt van het uitwendig verbond der genade. Men beroept zich voor deze opvatting op onze belijdenisschriften zelf. Het Doopsformulier voor de volwassene, zegt men, noemt het heilig Doopsel »een teken en zegel van de inlijving in de Kerk«; in dienzelfden zin verklaart onze Geloofsbelijdenis in Art. XXXIV, dat »de doop door God den Heere is verordend, opdat wij daardoor in de Kerke Gods ontvangen en van alle andere natien en vreemde religien afgezonderd worden«. En geheel in overeenstemming daarmee geeft onze Catechismus in Zondag XXVII als grond van den kinderdoop aan, dat »onze kinderen zoodaals als de volwassene in het verbond Gods en in zijne gemeente begrepen zijn«, en zegt ons Doopsformulier, dat »onze kinderen als lidmaten zijner gemeente behoeven gedoopt te wezen«. Ook de daaraan voorafgaande uitdrukking, dat onze kinderen in Christus geheiligd zijn, baart hun, naar zij beweren, geen moeite, want deze uitdrukking is immers ontleend, aan I Cor. 7 : 4 waar de Apostel de kinderen der geloovigen »heilig« noemt en onze Kanteekenaars zelf verklaren, dat dit niet anders zeggen wil dan dat »deze kinderen in het uitwendig verbond Gods begrepen zijn en daarom toegang hebben tot de teekenen en zegelen van Gods genade«, dus ook tot den doop. Het heiligd zijn van onze kinderen heeft dus met een inwendig heilighd door den Heiligen Geest niets te maken, maar staat alleen op een uiterlijk heilighd, een »afgezonderd zijn uit den gemeenen hoop der wereld«, om tot de Kerk te behoreen, gelijk onze Statenvertalers bij die uitdrukking in I Cor. 1 : 2 aantekenen. En zó opgevat hebben zij tegen deze leer van den kinderdoop geen de minste bedenking. Mits men in en uitwendig genadeverbond maar wel onderscheidt en in den doop niets anders ziet dan een teken van het uitwendig lidmaatschap der Kerk of van het uitwendig genadeverbond hebben zij er geen bezwaar tegen, dat deze doop aan de kinderen der gemeente bediend wordt.

Maar wie meent langs dezen uitweg aan de moeilijkheid te ontkomen, kent toch blijkbaar de belijdenisschriften onze Kerk niet. Want al is het volkomen juist, dat onze Belijdenis den doop een teken en zegel van onze inlijving in de Kerk noemt en als grond voor den kinderdoop daarom ook meer ook opgeeft, dat onze kinderen eveneens als volwassene in het verbond Gods en de gemeente begrepen zijn, toch is daarmee volstrekt niet bedoeld, dat de doop niets anders en niets meer ons verzekeren zou, en nog veel minder, dat onder de Kerk of het Genadeverbond alleen een uitwendig Kerk of uiterlijk Genadeverbond zou te verstaan zijn. De onderscheiding die men wel gemaakt heeft tusschen uit- en inwendig Kerk, uit- en inwendig Genadeverbond is tot op zekere hoogte niet onjuist, wanneer men daarmee niet anders bedoelt, dan dat zoodaals de Kerk van Christus en dat Genadeverbond op aarde zichtbaar zich openbaren, de uiterlijke verschijning niet volkomen het innerlijke wezen dekt, omdat in de Kerk en het Genadeverbond ook onbegnadigden, d.w.z. geen ware leden

van Christus' lichaam, maar schijn-christenen worden opgenomen. Maar al heeft daarom deze onderscheiding zeker recht, ze wordt een door en door valsche en onware, wanneer men op grond daarvan zou leeren, dat er naast elkaar en geheel los van elkaar een uit- en inwendig Kerk, een uit- en inwendig Genadeverbond zou bestaan, en dat nu de Sacramenten alleen zouden dienen om dit uitwendig Genadeverbond of dit uitwendig lidmaatschap der Kerk te verzegelen. Dit nu kan reeds hierom niet, omdat Gods Woord ons nooit leert, dat er twee Kerken of twee genadeverbonden zijn, maar dat er is één Kerk, het lichaam van Christus, en één genadeverbond, dat God met ons en onze kinderen heeft opgericht. Dat de naamchristenen, of hoe men ze noemen wil, ook in deze Kerk worden opgenomen en door ons tot dit Genadeverbond gerekend worden, ligt alleen daaraan, dat wij menschen geen kenners van het hart zijn. Maar al zijn ze in de Kerk, ze zijn, gelijk Augustinus het uitdrukte, niet van de Kerk, d.w.z. ze behoreen niet tot het wezen der Kerk. En het gaat niet aan, de waarde en betekenis der Sacramenten te laten bepalen door hetgeen de Sacramenten beduiden voor deze schijn-leden van Christus Kerk, die, naar luid van onze Confessie, juist de waarheid van het Sacrament niet ontvangen. Nu kan in zekeren zin wel gezegd worden, zoodaals onze Kanteekenaars bij I Cor. 7 : 4 doen, dat het uiterlijk behoreen tot het Genadeverbond of het uiterlijk lidmaatschap der Kerk aan onze kinderen toegang verleent tot de Sacramenten want elk kind onder Israël mocht besneden worden en elk kind uit Christen-ouders geboren mag den doop ontvangen. De bedoeling dezer woorden is dan eenvoudig, dat de Kerk, waar zij geen harten-kenster is, bij het uitreiken der Sacramenten natuurlijk niet beoordeelen kan, wie waarlijk tot het lichaam van Christus behoreen, en daarom alleen heeft af te gaan op de uiterlijke kenteekenen, door God den Heere haar gesteld, d.w.z. bij den doop de geboorte uit Christenouders en bij het Avondmaal de belijdenis des geloofs. Doch hieruit volgt niet, dat het sacrament van den doop niets anders zou wezen dan een teken en zegel van het uiterlijk verbond der genade. Onze Kanteekenaars zelf weerspreken dit, door op de bedoelde plaats de Sacramenten uitdrukkelijk te noemen teekenen en zegelen niet van het uiterlijk genadeverbond, maar van de genade Gods.

Bovendien is heel deze voorstelling, alsof de doop niet anders zou wezen dan een teken van inlijving in de uiterlijke Kerk, ook lijnrecht in strijd met wat onze Catechismus aangaande den aard en het wezen der Sacramenten ons leert. Als de Schrift den doop het bad der wedergeboorte en de afwasching der zonde noemt en het Avondmaal de gemeenschap met Christus lichaam en bloed, dan verklaart onze Catechismus, dat God alzo niet zonder groote oorzaak spreekt, want dat de sacramenten niet alleen dienen om ons deze weldaden Gods voor oogen te stellen, maar veel meer omdat Hij ons door deze Goddelijke panden en waarteeken wil verzekeren, dat Hij ons vanwege het eenige slachtoffer van Christus aan het kruis volbracht, vergeving der zonden en het eeuwige leven uit genade schenkt. Bij het Avondmaal zal dan ook niemand er aan denken, hierin alleen een teken te zien van het uitwendig lidmaatschap der Kerk en zou men het wel zeer ernstig wraken, wanneer iemand zoo profaan over dit heilig sacrament oordeelen zou. Maar welk recht heeft men dan om deze opvatting, die men bij het Avondmaal als profaan zoo veroordeelen, en terecht, wel toe te passen bij den kinderdoop? Is de doop dan een ander soort sacrament dan het Avondmaal?

Daar onze Belijdenis en Catechismus toch den doop een teken en zegel noemen van de inlijving in de gemeente, is waar, maar om elk misverstand af te snijden, alsof dit alleen zien zou op het uitwendig lidmaatschap der Kerk, voegen onze Belijdenis en Catechismus er bij: van de gemeente Gods. Zoo opgevat is het volkomen juist, want de gemeente Gods is de ware Kerk, het lichaam van Christus, en niemand kan hiervan lid worden dan door wedergeboorte en door afwasching der zonden door Christus bloed. Het »ingelijfd zijn in de Kerk« sluit dus in, dat men deze weldaden Gods bezit, en daarom kan de Doop, die in de Schrift het bad der wedergeboorte en de afwasching door Christus bloed genoemd wordt, ook het zegel der inlijving in de gemeente Gods heeten, omdat beide begrippen elkaar volkomen dekken, ook al gebruikt de Schrift deze laatste uitdrukking nergens. Ook de heilighd onze kinderen, waarvan de eerste doopvraag spreekt, mag daarom nooit worden opgevat als bedoelde dit alleen een uitwendig afzondering van de kinderen der wereld. Reeds de bijvoeging: in Christus, sluit dit uit. Want deze bijvoeging, die waarschijnlijk ontleend is aan I Cor. 1 : 2, waar Paulus heel de gemeente van Corinthen en dus ook de kinderen, die hij zelf tot de gemeente rekent, aanspreekt, wil zeggen, dat zij, gelijk onze Kanteekenaars opmerken, door Christus en door Zijne gemeenschap van den hoop der wereld zijn afgezonderd. Zoodaals ook onze Belijdenis in Art. XXXIV verklaart, niet dat de doop alleen een teken is om ons in de Kerke Gods te ontvangen en van alle andere volkeren en religien af te scheiden, maar daaraan uitdrukkelijk toevoegt »opdat we Hem geheelheid toegeëigend zouden zijn, zijn merk en veldteeken dragende, evenals de doop ons wederom tot een getuigenis is, dat Hij in eeuwigheid onze God zal zijn, zijnde ons een genadig Vader«.

Indien dit naar onze Belijdenis de betekenis van den Doop is, dan volgt daar ook uit dat de grond voor den kinderdoop dus nooit wezen kan, dat onze kinderen alleen uitwendig tot de Kerk behoreen.

Onze Catechismus verklaart zeer zeker, dat de kinderen gedoopt moeten worden, omdat zij evenzeer als de volwassene tot het verbond Gods en Zijne gemeente behooren, maar laat als tweede grond hierop volgen: »dat hun door Christus bloed de verlossing der zonden en de Heilige Geest niet minder dan den volwassene wordt toegezegd«. Ook ons Doopsformulier spreekt niet anders. Het verklaart zeker, dat onze kinderen »als lidmaten van Christus gemeente behooren gedoopt te worden«, maar het laat daaraan voorafgaan, dat zij »in Christus geheiligd zijn«; dat zij »gelijk zij in Adam zonder hun weten verdoemd zijn geworden, zoo ook zonder hun weten in Christus tot genade worden aangenomen«, en dat zij krachtens de belofte Gods »erfgematen van het Verbond Gods en van het Koninkrijk der hemelen zijn«, en dat al deze weldaden door den Doop hun verzegeld worden. Daarom zegt de gemeente in het dankgebed: »wij danken en loven u, dat gij ons en onze kinderen door het bloed van uwen lieven Zoon Jezus Christus al onze zonden vergeven en ons door uwen Heiligen Geest tot lidmaten van uwen enig geborenen Zoon en alzo tot uwe kinderen aangenomen hebt, en ons dat met den heiligen Doop bezegelt en bekrachtigt«. En hoe zou men na deze sterke en krachtige uitdrukkingen van ons Doopsformulier beuisterd te hebben, dan nog durven beweren, dat volgens onze Gereformeerde Kerk de doop niet anders dan een teken en zegel van het uitwendig lidmaatschap der Kerk zou zijn!

Waar in de laatste plaats nog bijkomt, dat deze genadige belofte Gods, waardoor Hij onze kinderen opneemt in het verbond zijner genade, naar luid onze belijdenis, de grond is waarom geloovige ouders mogen verzekerd zijn, dat hun kinderen, die vroeg komen te sterven, zalig zullen worden. En hoe zou dit mogelijk wezen, wanneer we van onze kinderen niet anders te gelooven hadden, dan dat zij alleen uitwendig tot de Kerk behoorden. Kan dan het uitwendig lidmaatschap der Kerk ooit de grond zijn, waarop de hopen der zaligheid wordt gebouwd?

Elk student soldaat, — ook de theoloog.

III.

Wat de theologische studenten betreft, staat de zaak natuurlijk anders dan voor de predikanten. Niet op het standpunt door Prof. Diepenhorst ingenomen, want de opmerking is terecht gemaakt, zoodaals in het studentenblad *Nit Desperandum Deo Duce* als door den Roomschen recensent in de *Maasbode*, dat indien de vrijstelling der predikanten uitsluitend gegrond wordt op het belang, dat de Staat heeft bij de religieuze verzorging van de bevolking, ditzelfde argument evenzeer kan worden aangevoerd om ontheffing van den dienstplicht te bepleiten voor de theologische studenten, die voor dit ambt van predikant zich voorbereiden. Dienstplicht, vooral in tijden van langdurige mobilisatie als we thans beleven, is toch een niet geringe belemmering voor de voltooiing hunner studien; en waar de behoefte aan predikanten reeds zoo bitter groot is en het aantal vacatures onrustbarend stijgt, zou er op grond van dit belang der Kerk juist veel voor pleiten, om de theologische studenten van den krijgsdienst vrij te stellen, ten einde de Kerk zoo spoedig mogelijk van predikanten te voorzien. Een argument, dat nog te meer klem, omdat, wanneer er oorlog uitbreekt, het geval zich zou kunnen voordoen, dat een groot deel dezer theologen of gedood werd of onherstelbaar verminkt werd, en de Kerk dan voor jaren zou beroofd zijn van nieuwen aanvoer van predikanten.

Op het standpunt echter door ons ingenomen, dat de vrijstelling der predikanten niet een gunst is van den Staat, maar een recht, dat hun toekomt, omdat zij in dienst van den Koning der Kerk staan, kan natuurlijk deze grond niet in dezelfde mate voor de theologische studenten worden aangevoerd, omdat zij nog niet in den dienst van Christus zijn gesteld. In zoverre verschillen we dan ook van de Roomsche Kerk, dat we tegen den dienstplicht der theologische studenten geen principieel bezwaar hebben en het recht van den Staat erkennen, om deze studenten desnooog onder de wapenen te roepen tot verdediging van het vaderland.

Of het daarom ook wenschelijk is, nu deze vrijstelling der theologen bij ons burgerrecht verkregeen heeft, haar af te schaffen en ook voor de theologische studenten dienstplicht in te voeren, is daarom een vraag, die niet op principieele gronden moet worden beslist, maar op praktische gronden, en waarbij de argumenten voor en tegen vrijwel tegen elkaar opwegen.

Het hoofdargument, dat men gewoonlijk aanvoert, dat algemeene dienstplicht in het belang van 's Lands defensie is en daarom ook de theologen moeten dienen, schijnt ons niet steekhoudend te wezen, althans wanneer men deze theologen, zoodra ze in het ambt optreden, van dezen dienst weer vrij stellen wil. Immers het belang van den dienstplicht ligt daarin, dat men de weerbare burgers van het land, na ze geoefend te hebben, van hun achttiende tot hun veertigste jaar oproepen kan voor den krijgsdienst, wanneer er oorlog komt. Het is daarom voor de weerbaarheid van ons eigen land zeker geen onverschillige zaak, of ook de studenten dienstplicht moeten verrichten, want »elk student soldaat« wil niet alleen zeggen, dat de vierduizend studenten, die thans in Nederland studeeren, in geval van oorlog zouden moeten uittrekken, maar dat ook al degenen, die vroeger gestudeerd hebben en nog niet den

leeftijd kunnen niet di voor h van de geveer gische enteger log zo over di deeren, wegens niet m zoo lu welk it honder schroef de ef leger nis zo over belang theologi de vra dienstf ten zo door he daaraan Meer lijke ar der the kort sa eerst d nopen) wapener plicht (tweede onbillig studente worden; theologe stekend vervormi een heil religieus of altho hoogen zaam ge De wi ten we dat de s ders van zijn te t steekhou Schade Hervorm beginsel niet mog persche de Gere zou, war moeten l maar ell moest v telijke S verdedig Ook het dat men heeft te doende komen (Staat k enkeln krijgsvier zeker he als eisch Dienaren dat zij t heilig zo lijving in bestaat e misbruikt moet w bedoeld i zou gelde voor den mensch e Zelfs heb al noem liefst Na roeping dat ze t zouden g de Room te sluite Seminarie in het karakter waren onz dat hierin ze daoro streng to richtten i afzonderl op. Dit n de bijzon in 1 Tir in de g ambt van een scho niet. Daas student g geheel ge te misdra verbeuren Maar bij voor de in het am niet zoo haar aans zag opget krijgsvier of meent dienen k leger oigv brengt, w liefst niet komt, dat zicht, dat denten k dienst in Hoe, m te hebbe is, zullen